

CAN-MDS
Toolkit

Synergy

Capacity

Lobbying

Coordinated
response to
Child Abuse
& Neglect

Policy Brief

Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων Κύπρου
HOPE FOR CHILDREN - CRC POLICY CENTER, Κύπρος

Ενώνοντας τις δυνάμεις για την αποτελεσματικότερη προστασία των παιδιών από την κακοποίηση και παραμέληση

Συντονισμένη διατομεακή απόκριση σε περιστατικά κακομεταχείρισης παιδιών

Κακοποίηση & Παραμέληση Παιδιών (ΚαΠα-π): ένα μείζον πρόβλημα δημόσιας υγείας

1999 Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας αναγνωρίζει την κακοποίηση των παιδιών ως μείζον πρόβλημα δημόσιας υγείας (WHO 1999).

2008 Η κακομεταχείριση των παιδιών αναγνωρίζεται ως ένα κοινωνικό πρόβλημα που προσφέρεται για μελέτη και σχεδιασμό προληπτικών δράσεων στο πεδίο της δημόσιας υγείας (O'Donnell et al. 2008).

2016 Για πολύ καιρό η ΚαΠα-π εξετάστηκε κυρίως υπό το πρίσμα κοινωνικών υπηρεσιών και υπηρεσιών προστασίας του παιδιού. Γνωρίζουμε, όμως, ότι περιστατικά ΚαΠα-π γίνονται αντιληπτά από πολλές υπηρεσίες σε άλλους τομείς (Fortson et al. 2016).

2018 Η κακομεταχείριση των παιδιών συνιστά μείζον πρόβλημα δημόσιας υγείας που επηρεάζει τουλάχιστον 55 εκατομμύρια παιδιά στην Ευρωπαϊκή Περιφέρεια του ΠΟΥ. Ο αντίκτυπος της ΚαΠα-π είναι επιζήμιος για την σωματική, ψυχο-λογική και αναπαραγωγική υγεία σε όλη τη διάρκεια της ζωής του ατόμου, με υψηλό κόστος για την κοινωνία, το οποίο, ωστόσο, μπορεί να αποφευχθεί (Sethi et al. 2018)

Ποια είναι η πραγματική έκταση και φύση του προβλήματος στη χώρα μας;

Η απάντηση είναι *δεν γνωρίζουμε*. “Δεδομένης της εξελισσόμενης φύσης της αναγνώρισης, της ανίχνευσης και της αντίδρασης στην κακομεταχείριση παιδιών, κανένα σύστημα συλλογής δεδομένων δεν είναι σε θέση να συμπεριλάβει όλα τα παιδιά που έχουν υποστεί κακοποίηση” (Fallon et al. 2010).

Πόσα περιστατικά ΚαΠα-π αναφέρθηκαν το προηγούμενο έτος στη χώρα μας;

Παρότι αυτή η ερώτηση είναι τελείως διαφορετική και θα έπρεπε εύκολα να μπορεί να δοθεί η απάντηση, η απάντηση είναι και πάλι *δεν γνωρίζουμε!* Αυτό συμβαίνει επειδή μέχρι σήμερα δεν υφίσταται κάποιος λειτουργικός εθνικός μηχανισμός συστηματικής αναφοράς ή/και καταγραφής των αναφερόμενων περιπτώσεων κακοποίησης και παραμέλησης παιδιών.

Γιατί είναι σημαντικό να γνωρίζουμε το πόσα παιδιά υφίστανται ΚαΠα;

Η έλλειψη αξιόπιστης πληροφορίας όσον αφορά το πλήθος των παιδιών που έχουν υποστεί ΚαΠα συνιστά “σημαντικό περιορισμό” για την αποτελεσματική διαχείριση του προβλήματος στο πεδίο της δημόσιας υγείας (Leeb et al., 2008). Η γνώση της έκτασης και της φύσης του φαινομένου είναι “η βάση για την πρόληψη της κακομεταχείρισης των παιδιών” (Fallon et al., 2010).

Το ενημερωτικό δελτίο CAN-MDS με μια ματιά

Το παρόν ενημερωτικό δελτίο συνιστά μια επισκόπηση του *τι έχει επιτευχθεί σε εθνικό επίπεδο μέσω του προγράμματος CAN MDS II*. Μέσα από τις ενέργειες που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο του προγράμματος, κατωτέρω:

Μέρος 1: παρουσιάζονται τα αποτελέσματα του προγράμματος σε εθνικό επίπεδο

Μέρος 2: παρουσιάζονται οι κύριες προκλήσεις που παρουσιάστηκαν

Μέρος 3: παρουσιάζονται τα διδάγματα που αποκομίστηκαν

Μέρος 4: συνοψίζεται το κύριο μήνυμα.

This publication was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (REC 2014-2020). The content of this publication represents only the views of the authors and is their sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains.

Μέρος 1: Ποια είναι τα αποτελέσματα σε εθνικό επίπεδο, αναφορικά με το πρόγραμμα;

Μέσα από το πρόγραμμα, αναπροσαρμόστηκε η εργαλειοθήκη CAN-MDS στα εθνικά δεδομένα και το ηλεκτρονικό σύστημα CAN-MDS στην εθνική γλώσσα. Επίσης, η ομάδα CAN MDS, αναπροσάρμοσε και διαμόρφωσε τα εργαλεία για τους χειριστές (παρουσιάσεις, υποθέσεις, ερωτηματολόγια κτλ.), καθώς επίσης, και το εγχειρίδιο χειριστών και το Πρωτόκολλο συλλογής δεδομένων στην εθνική γλώσσα, πρακτική και δεδομένα. Ακόμη, μέσα από το πρόγραμμα αναπτύχθηκε και αναπροσαρμόστηκε στα εθνικά δεδομένα η εργαλειοθήκη του διαχειριστή, η οποία αποτελείται από ένα βήμα προς βήμα οδηγό για τον διαχειριστή του συστήματος.

Αναφορικά με την ενότητα κατάρτισης CAN-MDS, αυτή είναι διαθέσιμη είτε για δια ζώσης εκπαίδευση, είτε για εκπαίδευση εξ αποστάσεως. Η ενότητα περιέχει δύο θεματικές, μια αναφορικά με την παιδική κακοποίηση και παραμέληση, στην οποία επεξηγούνται οι ορισμοί, τα προειδοποιητικά σημάδια και ενδείξεις, οι εντολές και διαδικασίες αναφοράς, και ο χειρισμός των αυτοαναφορών, και μια αναφορικά με την μεθοδολογία και το σύστημα CAN-MDS, όπου γίνεται αιτιολόγηση του συστήματος, περιέχεται η εργαλειοθήκη και γίνεται κατανόηση της λειτουργίας μέσα από εικονικές περιπτώσεις/υποθέσεις.

Ο εθνικός διαχειριστής του προγράμματος είναι το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, μέσω των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας. Σχετικά με την συλλογή και προστασία των δεδομένων, συμφωνήθηκε η τήρηση του πρωτοκόλλου προστασίας δεδομένων και ξεκίνησαν συζητήσεις σχετικά με τον τρόπο προστασίας των δεδομένων όσον αφορά τη διαδικασία. Επίσης, έγιναν διενέργειες αναφορικά με τον σχεδιασμό ενός σχεδίου λειτουργικού μοντέλου που θα συζητηθεί με τον Επίτροπο Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, προκειμένου να επιτευχθεί η ομαλή, απρόσκοπτη και όσο το δυνατό πιο πλήρης λειτουργία του προγράμματος σε απόλυτη αρμονία με την προστασία των δεδομένων. Ακόμη, ο εθνικός διαχειριστής, μετά από την σχετική ανατροφοδότηση που λήφθηκε από τους επαγγελματίες, αποφάσισε να σχεδιάσει -σε μεταγενέστερο στάδιο- έναν κώδικα δεοντολογίας λαμβάνοντας υπόψη τους εσωτερικούς κανονισμούς κάθε αρχής/υπηρεσίας/οργανισμού, 'ώστε να διασφαλιστεί τόσο η ανεξαρτησία όλων των υπηρεσιών όσο και η σωστή και απρόσκοπτη διατμηματική συνεργασία.

Στο πλαίσιο του προγράμματος, δημιουργήθηκε το εθνικό διατομεακό συμβούλιο CAN-MDS, λειτουργία του οποίου είναι να ενισχύσει τη δέσμευση των επαγγελματιών που εργάζονται με παιδιά στην πιλοτική λειτουργία του συστήματος, συμπεριλαμβανομένης της αύξησης της αναφοράς των εντοπισμένων περιπτώσεων CAN από αυτούς. Αυτό επιτυγχάνεται με την υποστήριξη της συμμετοχής και της συνεργασίας μεταξύ των σχετικών με την προστασία των παιδιών τομέων, καθώς και μεταξύ των ενδιαφερομένων και των φορέων εντός κάθε επιμέρους τομέα. Το συμβούλιο αυτό στη Κύπρο αποτελείται από εκπροσώπους εννέα υπηρεσιών/οργανισμών/τμημάτων. Την Νομική Υπηρεσία της Κυπριακής Δημοκρατίας, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης, το Υπουργείο Υγείας, η Αστυνομία Κύπρου, το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου, το Σπίτι του Παιδιού, τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, το 'Hope For Children' CRC Policy Center και τον Σύνδεσμο για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια. Τα επιμέρους μέλη του διατομεακού συμβουλίου του CAN-MDS δεν είναι άμεσα υπεύθυνα για τη διαχείριση οποιασδήποτε πτυχής της λειτουργίας του συστήματος, αλλά για την παροχή υποστήριξης και καθοδήγησης ανά τομέα στην εθνική διοικητική αρχή του CAN-MDS. Ο κύριος ρόλος τους είναι να εκπροσωπούν τους τομείς τους, να παρέχουν κλαδικές πληροφορίες και να υποστηρίξουν την πιλοτική λειτουργία του Συστήματος στους τομείς τους. Μετά το τέλος της πιλοτικής λειτουργίας, ο ρόλος των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου θα είναι καθοριστικής σημασίας στην προσπάθεια διατήρησης του συστήματος σε λειτουργία, δηλαδή της βιωσιμότητάς του.

Στις εκπαιδεύσεις συμμετείχαν επαγγελματίες από το Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων - Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, το Υπουργείο Παιδείας, Αθλητισμού, Πολιτισμού και Νεολαίας, το Υπουργείο Υγείας - Υπηρεσίες ψυχικής υγείας, το Υπουργείο Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης – Αστυνομία και από ΜΚΟ που λειτουργούν γραμμές βοήθειας. Συνολικά εκπαιδεύτηκαν 89 επαγγελματίες με διαφορετικό επαγγελματικό υπόβαθρο όπως: κοινωνικοί λειτουργοί, αστυνομικοί, ψυχολόγοι, χειριστές τηλεφωνικών γραμμών βοήθειας και εκπαιδευτικοί/λειτουργοί εκπαίδευσης, με ειδικότητα στην ενδοοικογενειακή βία, τη σεξουαλική κακοποίηση, την ανήλικη παραβατικότητα και την εκπαίδευση. Κατά τις εκπαιδεύσεις, οι επαγγελματίες είχαν την ευκαιρία να δώσουν τη δική τους ανατροφοδότηση σχετικά με τη βασική κατάρτιση. Σχετικά ανέφεραν ότι πολλαπλασιάζει τον φόρτο εργασίας τους, ανησυχίες σχετικά με τον εθνικό διαχειριστή (θα είναι ένα άτομο ή υπηρεσία;) ανησυχίες σχετικά με τη διπλή καταχώρηση του ίδιου περιστατικού από διαφορετικούς επαγγελματίες που θα μετρήσει ως δύο και ανέφεραν τη γνώμη τους σχετικά με τη σημαντικότητα της πλατφόρμας αυτής και την ανάγκη συλλογής δεδομένων στη χώρα.

Στο παρόν στάδιο η πλατφόρμα λειτουργεί σε πιλοτική φάση στο Σπίτι του Παιδιού, ακολουθώντας και τις συστάσεις της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για την Καταπολέμηση της Σεξουαλικής Κακοποίησης και Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας, και θα συνεχίσει για το συνολικό διάστημα των 6 μηνών.

Μέρος 2: Ποιες οι κύριες προκλήσεις που παρουσιάστηκαν;

Οι κυριότερες προκλήσεις αναφορικά με την υλοποίηση του προγράμματος αφορούσαν τις συνθήκες ένεκα της πανδημίας που οδήγησαν σε μεγάλες καθυστερήσεις και στην αλλαγή των αρχικών σχεδίων. Ως αποτέλεσμα αυτών, απαιτείτο η εκ νέου προσαρμογή των εκπαιδεύσεων, εφόσον παρουσιάστηκαν σοβαρές δυσκολίες στη διοργάνωση συναντήσεων με τις αρχές.

Επίσης, ισχυρή πρόκληση για την κυπριακή ομάδα αποτελεί η πρακτική που ακολουθείται αναφορικά με κάθε διαδικασία σε δημόσιο επίπεδο, εφόσον είναι χρονοβόρες οι όποιες διαδικασίες και αυτό προκάλεσε κωλύματα όσον αφορά την προσέγγιση των υπηρεσιών αλλά και την συμμετοχή τους.

Προέκυψαν επίσης ανησυχίες σχετικά με θέματα που αφορούν τα προσωπικά δεδομένα, με αποτέλεσμα πολλές υπηρεσίες να χρειάζονται περισσότερο χρόνο να εξετάσουν το ενδεχόμενο συμμετοχής τους. Ακόμη, υπήρξαν δυσκολίες σχετικά με το εγχειρίδιο του χειριστή, κατά τη διαδικασία προσαρμογής όσον αφορά το εθνικό νομικό πλαίσιο, τις εσωτερικές διαδικασίες και την ορολογία κάθε αρχής/υπηρεσίας και τα κενά που ήδη υπάρχουν σε εθνικό επίπεδο.

Ακόμα, υπήρξαν προκλήσεις αναφορικά με καθυστερήσεις κατά τη διάρκεια της προπαρασκευαστικής φάσης που αφορούσαν οργανωτικά ζητήματα.

Για την αντιμετώπιση των πιο πάνω, η ομάδα επαγγελματιών του προγράμματος αιτήθηκε παράταση, αναπροσάρμοσε τις εκπαιδεύσεις ώστε κάποιες να παραδοθούν διαδικτυακά, οργάνωσε περισσότερες εκπαιδευτικές συναντήσεις με σκοπό να συμμορφώνονται με τα μέτρα αναφορικά με τα άτομα και τους χώρους, αφιέρωσε περισσότερες εργάσιμες ώρες στο πρόγραμμα και τέλος, δημιούργησε ατζέντα με όλα τα ζητήματα που προέκυψαν (π.χ. σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων) προκειμένου να επιλυθούν.

Μέρος 3: Ποια τα διδάγματα που αποκομίστηκαν;

Ένα από τα βασικότερα ζητήματα που προέκυψαν και από το οποίο αποκομίστηκαν σημαντικά διδάγματα είναι αυτό της υποαναφορά και της υπεραναφοράς από τους επαγγελματίες. Ένα σοβαρό ζήτημα που το CAN MDS αντιμετώπισε και βοήθησε τους επαγγελματίες να αποκτήσουν μεγαλύτερη κατανόηση, τόσο του προβλήματος όσο και τις αναγκαιότητας περαιτέρω εκπαίδευσης αναφορικά με την αναγνώριση τέτοιων περιστατικών εκ μέρους των επαγγελματιών.

Επίσης, σημαντικό ζήτημα είναι αυτό της ευαισθητοποίησης. Συγκεκριμένα, οι δυσκολίες που σχετίζονται με την ευαισθητοποίηση των επαγγελματιών σχετικά με τη σημασία της συλλογής δεδομένων. Εντούτοις, η εικόνα τους αναφορικά με τα δεδομένα διαφοροποιήθηκε σημαντικά μετά το πέρας των εκπαιδεύσεων, αφού πλέον ήταν σε θέση να κατανοήσουν τη σημασία και συνειδητοποιήσουν σε τι θα μπορούσε να συμβάλει το σύστημα CAN MDS.

Το μεγαλύτερο δίδαγμα όλων όμως, ήταν ότι η εισαγωγή και η διατήρηση του CAN-MDS ως μόνιμη λειτουργία/σύστημα χρειάζεται χρόνο. Εντούτοις διαφάνηκε ξεκάθαρα η αναγκαιότητα ενός τέτοιου συστήματος και γι' αυτό στη χώρα λήφθηκε η απόφαση να διατηρηθεί το σύστημα μετά το τέλος του έργου

Μέρος 4: Ποιο το κύριο μήνυμα;

Μετά από την υλοποίηση του έργου και των σχετικών δραστηριοτήτων που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο αυτού, εφόσον αναδείχθηκαν σημαντικά προβλήματα, κωλύματα, κενά αλλά και δυνατότητες, αποφασίστηκε όπως δημιουργηθεί μια ατζέντα/πλάνο με σκοπό την βελτίωση των συνθηκών λειτουργίας του συστήματος ώστε να συμβάλει στη βιωσιμότητά του.

Έτσι, στην Κύπρο ένα πλάνο θα αναπτυχθεί μετά τη φάση της πιλοτικής εφαρμογής, λαμβάνοντας υπόψη τα σχόλια των επαγγελματιών που θα εργαστούν με την πλατφόρμα σε αυτό το στάδιο, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τυχόν προβλήματα και να βρεθούν λύσεις αν είναι δυνατόν.

Δράση “CAN-MDS II”

Ταυτότητα της Δράσης “Συντονισμένη Απόκριση στην ΚαΠα-Π μέσω ενός Ελάχιστου Συνόλου Δεδομένων: από τον σχεδιασμό στην εφαρμογή”

CAN-MDS II — GA Nr: 810508
Με τη συγχρηματοδότηση του Προγράμματος
‘Δικαιώματα-Ισότητα-Ιθαγένεια’ (REC) 2014-2020 της ΕΕ

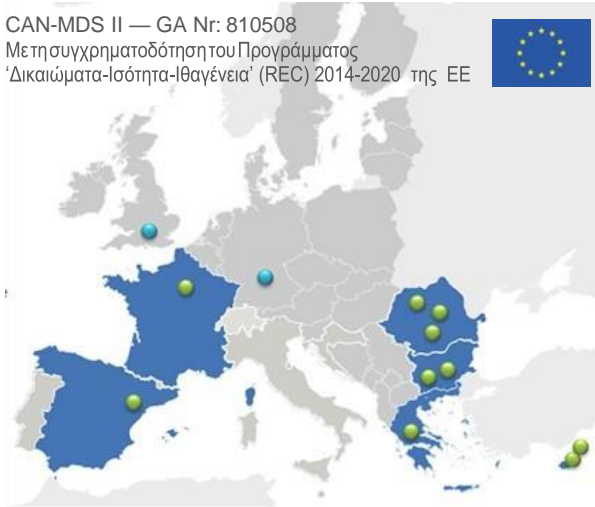
Αρ. Συμβ. Δράσης: 810508
Ημερ. Έναρξης: 01/11/2018
Κωδικός Πρόσκλησης:

Ακρωνύμιο: CAN-MDS II
Διάρκεια: 24 μήνες
REC-RDAP-GBV-AG-2017

Θέμα: Πρόληψη & καταπολέμηση της έμφυλης βίας και της βίας κατά των παιδιών

Ομάδα Έργου

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΥΓΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ (Συντονιστής Φορέας)	Ελλάδα
Φορείς-Εταίροι	
DARZHAVNA AGENTSIA ZAZAKRILANADETETO	Βουλγαρία
SOUTH-WEST UNIVERSITY NEOFIT RILSKI	Βουλγαρία
GIP ENFANCE EN DANGER	Γαλλία
FUNDACIOPRIVADA AROA	Ισπανία
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ, ΠΡΟΝΟΙΑΣ & ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΑΣΦΑΛΙΣΕΩΝ	Κύπρος
HFC HOPE FOR CHILDREN CRC POLICY CENTER	Κύπρος
DIRECTIA DE ASISTENTA SOCIALA SI MEDICALA	Ρουμανία
FEDERATIA ORGANIZATIILOR NEGUVERNAMENTALE PENTRU COPIL	Ρουμανία
UNIVERSITATEA BABES BOLYAI	Ρουμανία

Σκοπός

Ο σκοπός της Δράσης CAN-MDS II είναι διττός:

- να συνεισφέρει στην προστασία των παιδιών που έχουν υποστεί κακομεταχείριση και των παιδιών σε κίνδυνο να υποστούν κακομεταχείριση μέσω της ανάπτυξης δεξιοτήτων των επαγγελματιών που εργάζονται με ή/και για παιδιά όσον αφορά την αναγνώριση περιπτώσεων ΚαΠα-π, την αναφορά των περιπτώσεων αυτών και την παρακολούθηση της εξέλιξής τους σε επίπεδο περίπτωσης
- να δημιουργήσει την επιστημονική βάση, τα απαραίτητα εργαλεία και τις συνέργειες που θα επιτρέψουν την ανάπτυξη ενός εθνικού μηχανισμού επιδημιολογικής επιτήρησης της ΚαΠα-π με βάση ένα ελάχιστο σύνολο δεδομένων και με τη χρήση κοινής μεθοδολογίας και ορισμών από όλους τους σχετικούς τομείς.

Επιμέρους στόχοι

Η Δράση CAN-MDS II στοχεύει συγκεκριμένα:

- να διασφαλίσει τη διαθεσιμότητα των απαραίτητων πόρων, εκπαιδευτικού υλικού και εργαλείων, για την ανάπτυξη δεξιοτήτων των επαγγελματιών σχετικά με την αναφορά και την καταγραφή περιπτώσεων ΚαΠα-π
- να δοκιμάσει πιλοτικά το σύστημα CAN-MDS σε 6 χώρες της ΕΕ προκειμένου να αξιολογήσει το βαθμό στον οποίο μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση της συνεργασίας των επαγγελματιών εντός και μεταξύ σχετικών τομέων, στην αύξηση της αναφοράς περιστατικών ΚαΠα-π και στη βελτίωση της διαχείρισής τους
- να παρέχει, σε επίπεδο περίπτωσης, επαρκή και αξιόπιστα δεδομένα, τα οποία είναι απαραίτητα για την αναγνώριση, την αναφορά, την παραπομπή, τη διερεύνηση, τη διαχείριση, τη θεραπεία και την παρακολούθηση της εξέλιξης μεμονωμένων περιπτώσεων ΚαΠα-π, αλλά και για τη λήψη μέτρων πρόληψης επαναθυματοποίησης, περιλαμβανομένων των νομικών μέτρων
- να παρέχει, σε επίπεδο γενικού πληθυσμού, επαρκή συγκεντρωτικά δεδομένα, τα οποία είναι απαραίτητα για την καταγραφή των τάσεων της ΚαΠα-π, την αξιολόγηση της απόκρισης των υπηρεσιών και την ανάπτυξη πολιτικών πρόληψης και αντιμετώπισης του προβλήματος.

Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας

Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων
Κύπρος

Διεύθυνση: Προδρόμου 63,
1468, Λευκωσία
Κύπρος

T. +357 22406709
F. +357 22667907
E-mail: central.sws@sws.mlsi.gov.cy

Hope For Children

CRC Policy Center

75 Limassol Avenue Office
201, 2nd Floor 2121 Nicosia,
Cyprus

T. +357-22-103234
E-mail: info@uncrcpc.org Website:
www.uncrcpc.org.cy

Ιστοσελίδα Δράσης:

can-via-mds.eu